

Nr. 13268/03.10.2023

Avizat,
Inspector Școlar General Adjunct,
Prof. Dr. Alexandru MITRU

**SCRISOARE METODICĂ REPERE PRIVIND DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII
PENTRU EDUCAȚIE PLASTICĂ, FILIERA VocaȚIONALĂ, PROFIL PEDAGOGIC -
SPECIALIZAREA ÎNVĂȚĂTOR-EDUCATOARE ÎN ANUL ȘCOLAR**

2023-2024

Premise pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a în anul școlar 2023-2024

Elevii care au absolvit clasa a VIII-a sunt beneficiarii unui nou curriculum național pentru învățământul primar (elaborat în anul 2013) și pentru învățământul gimnazial (elaborat în 2017). Demersurile de elaborare a noului curriculum pentru nivel liceal încă nu a început, rămânând în uz programele școlare din anul 2009. Pentru a veni în sprijinul profesorilor din liceele pedagogice, în vara anului 2023 au fost elaborate Reperele metodologice pentru aplicarea curriculumului la clasa a XI-a în anul școlar 2023-2024 având rolul de a continua sprijinul oferit profesorilor în proiectarea activităților didactice. Ca o continuare a acestui demers, reperele din acest an vizează aplicarea programelor școlare în vigoare la clasa a XI-a.

Disciplina Educație plastică se studiază în clasele a XI-a, ca parte a curriculumului diferențiat (CD), la specializarea învățător-educatoare din cadrul profilului pedagogic, filiera vocațională, în conformitate cu planul cadru de învățământ pentru ciclul superior al liceului filiera vocațională – profil pedagogic specializarea învățător – educatoare Anexa 1 la OMECTS nr. 5347/7.09.2011 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a - a XII-a, filiera vocațională, profilul pedagogic și Programa de Educație plastică, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252/13.02.2006. La nivelul ciclului superior al liceului, ca etapă a învățământului postobligatoriu, curriculumul diferențiat (CD) este definit ca ofertă educațională stabilită la nivel național, constând în discipline cu alocări orare și programe școlare diferențiate pentru specializările din cadrul aceluiași profil de formare. În acest context, disciplina Educație plastică valorifică acele competențe dobândite de către elevi prin studierea disciplinelor din cadrul ariei curriculare Arte, în învățământul obligatoriu. Necesitatea în proiectarea curriculumului pentru această disciplină constă în abordarea exprimării plastice în legătură cu oferta curriculară specifică disciplinei Arte vizuale și abilități practice din învățământul primar, și domeniului

experiential DEC- Domeniul estetic și creativ parte a curriculumului pentru învățământul preșcolar, cu scopul de a clarifica și aprofunda noțiuni și concepte necesare în procesul didactic pentru aceste etape de preșcolaritate și școlaritate.

1. ASPECTE INTRODUCTIVE:

Recomandări:

Se recomandă modalități prin care resursa online poate rămâne accesibilă pentru toți copiii, în cadrul orelor de curs, și oferită de profesor în cadrul actului educațional, astfel ca accesarea unor resurse educaționale, culturale, artistice – modele pentru desen, contextualizare a informației să devină normă.

Se recomandă moduri prin care profesorii să exploateze la maximum interesul pe care îl au în mod spontan elevii pentru informația accesibilă online, pentru interacțiunea cu diverse platforme sociale, de joc, de procesare și comunicare a imaginii.

Se recomandă modalități prin care disponibilitatea pentru o percepere a universului / meta-versului virtual poate dialoga cu disponibilitatea pentru perceperea universului real, obiectiv, și pentru decodarea și transpunerea acestuia în limbaj expresiv / vizual.

Se recomandă modalități pentru cunoașterea aprofundată a specificului artelor contemporane. Însușirea tematicilor, a subiectelor și a genurilor care caracterizează artele vizuale de după 1970 și până în prezent.

- Evaluarea dinamicii predare-învățare-evaluare din perioada de pandemie;
- Identificarea, analizarea și cuantificarea riscurilor în ceea ce privește accesibilitatea, continuitatea și eficiența procesului de învățare.

• Identificarea modului în care se poate maximiza beneficiul revenirii la școlarizarea față în față, în același timp pregătirea pentru menținerea legăturii cu mediul online în cazul unei noi urgențe dar chiar și în afara unei amenințări epidemiologice, ca alternativă pentru comunicare, accesarea resurselor și teme pentru acasă.

• Concentrarea pe abordări, conținuturi și activități care să eficientizeze procesul de predare și învățare, restabilirea legăturii dintre materie și elev, remedierea pierderilor din învățare cauzate de suspendarea cursurilor și de absența resurselor în cazurile elevilor aflați în dificultate socio-economică și crearea de deschideri către modele și medii noi pentru studiu.

• Orientarea către identificarea unor modalități de a crea o legătură de continuitate și complementaritate între informația și resursele online și sistemul față în față, cu accent pe ameliorarea rupturii dintre cele două aspecte ale comunicării, accesului la informația vizuală și resursa educațională.

- Orientarea către o nouă înțelegere a legăturii dintre toate formele de expresie a artelor spectacolului, de la cele mai tradiționale la cele mai noi, de la elemente de bază ale scenografiei până la elemente de tehnică, efecte speciale – cu aplicabilitate în instrumentarul accesibil al aplicației, aflat la îndemâna majorității.
- Explorarea legăturii dintre modele și tehnici tradiționale de învățare și aplicabilitatea metodelor noi – de la comentariul unei puneri în scenă clasice (resursă accesibilă online, majoritatea arhivelor de teatru, spectacol și imagine sunt acum accesibile) și impactul narativei pe care o derulează, constant, aproape fiecare dintre adolescenți, în mediul online.

Aplicabilitate:

Aceste repere se prezintă ca recomandări, fără a avea un caracter obligatoriu sau prescriptiv. Profesorii vor stabili, funcție de context și propriul demers / plan / context, acțiunile necesare și opțiuni pentru a planifica, proiecta și desfășura procesul didactic în anul școlar 2023-2024, concentrându-se pe eficientizarea acestuia și pe identificarea celor mai eficiente metode de asigurare a unei continuități logice și a menținerii avantajelor legăturii care s-a creat cu resursa vizuală online. Se va urmări de asemenea identificarea celor mai potrivite metode pentru a corecta decalajele inevitabile produse în perioada precedentă fără a prejudicia obiectivele anului școlar 2023 - 2024.

De asemenea fiecare profesor va stabili care este cel mai optim raport între tipul de resursă didactică tradițională și cele online, accesibile (în mod ideal) cu ușurință, tuturor, cel puțin la clasă, cu accent deosebit pe dialogul care se creează între diferitele domenii ale culturii vizuale.

Se vor stabili cele mai eficiente moduri de a continua studiul Educației plastice(vizuale). Se vor identifica modalități care să faciliteze și să favorizeze dialogul între instrumentarul imagistic elementar – linie, suprafață, culoare, compoziție etc și imaginea rezultată prin diferitele tehnici: tradiționale și digitale, corespondența între filtrul aplicat imaginii autoportret - și elemente de scenotehnică: lumină, perspectivă, sunet, element static, element în mișcare, legătura dintre postarea sau clip-ul pregătit pentru autopromovare și reclama realizată de designer-ul din industria de advertising, etc.

2. REPERE METODOLOGICE:

1. Repere pentru planificarea calendaristică pentru anul școlar 2023 – 2024.

Aprecierea unor eventuale probleme de învățare (inclusiv probleme de însușirea insuficientă a deprinderilor sau chiar însușirea defectuoasă a acestora) în contextul generat de modificarea metodelor de predare în perioada anterioară;

Consultarea planificării calendaristice anterioare și sesizarea elementelor insuficient structurate în perioada de cursuri online, față în față sau neconsolidate;

Realizarea de conexiuni între resursele mediului online și a școlarizării în format față în față.

Identificarea avantajelor legăturii create cu mediul online și exploatarea pe viitor a accesibilității resurselor în format digital – tururi virtuale, ateliere interactive online, accesare nelimitată a colecțiilor muzeale și obiectivelor culturale, a conferințelor și studiilor, a spectacolelor și arhivelor de film și imagine, și nu în ultimul rând a modului fluid și direct în care se poate realiza comunicarea.

Identificarea modului în care poate fi adusă în actualitate discuția despre analiza imaginii și a culturii vizuale, despre evoluția filmului, a realității virtual, a realităților alternative, AI și metavers.

Identificarea modului în care poate fi structurat un dialog constructiv între tradiție și cele mai noi forme de manifestare a vizualului, atât ca instrumentar plastic cât și ca modalitate de expresie.

Identificarea modului în care se poate dezvolta un dialog constructiv cu elevul, în care să fie asigurat un feed-back util în ceea ce privește așteptările acestuia în ceea ce privește relația dintre experiența practică și mediul online, în ce măsură explicația și exemplificarea pot fi susținute de resursa online.

Identificarea modului în care se poate obține o aplicabilitate crescută a studiului și a competențelor dobândite pentru a asigura o adaptabilitate crescută la cerințele noului context, inclusiv a noilor meserii și domenii de activitate profesională.

2. Repere pentru construirea noilor achiziții:

Rezultatele evaluărilor inițiale vor sta la baza proiectării demersurilor didactice ulterioare.

În plus, vor fi prezentate exemple care să faciliteze utilizarea în predare-învățare-evaluare a instrumentarului noilor tehnologii. Se va evalua modul în care s-au raportat la informația online atât profesorii cât și elevii și modul în care prin proiecte aplicative, de studiu, cercetare și interpretare a imaginii, se poate canaliza interesul elevului spre crearea unei legături cu diferitele aspecte ale culturii vizuale.

3. EVALUAREA INIȚIALĂ A COMPETENȚELOR ELEVILOR LA DEBUTUL CLASEI A XI-A

La debutul anului școlar, fiecare profesor trebuie să realizeze evaluarea inițială a elevilor, cu roluri multiple:

- Asigură o diagnoză cu privire la nivelul de pregătire a elevilor la debutul clasei a XI-a, prin identificarea acelor competențe din programa școlară anterioară care nu au fost suficient dezvoltate (Ce competențe ale elevilor din programa de clasa a X-a au fost insuficient dezvoltate?).
- Constituie bază pentru planificarea de către profesor a eventualelor demersuri de remediere a competențelor insuficient dezvoltate (Care sunt domeniile care necesită recapitulare, recuperare, pentru a putea asigura învățarea în clasa a XI-a?).

- Are rol reglator, oferind repere pentru o proiectare curriculară autentică și realistă în clasa a XI-a, pe baza unor decizii documentate (Cum voi valorifica rezultatele evaluării inițiale în planificarea calendaristică sau proiectarea unităților de învățare?).
- Motivează elevul pentru implicarea în învățarea viitoare pe parcursul clasei a XI-a (Ce știi și ce nu știi? Ce pot face și ce nu pot face în raport cu ceea ce am învățat în clasa a X-a? În ce mod voi recupera ceea ce nu știi?).

Astfel planificată, evaluarea inițială devine parte integrantă a procesului didactic și poate fi valorificată ca experiență de învățare. În această perspectivă, evaluarea inițială ar trebui să fie motivantă și nestresantă, să fie prilej de verificare/actualizare/revizuire a nivelului de pregătire.

Pentru evaluarea inițială, pot fi utilizate diverse instrumente și metode de evaluare care să permită o apreciere holistică a nivelului de realizare a diverselor competențe specifice.

Exemple: testul, proba de evaluare practică, proiectul, evaluarea dialogată, grile de reflecție, autoevaluarea prin completarea de quiz-uri sau fișe de evaluare, inclusiv pe platforme online, chestionar care urmărește identificarea calităților și resurselor personale/ domeniilor de interes/ nevoilor elevilor de sprijin individual, hărți conceptuale specifice domeniului de studiu etc., lucrări practice.

4. ROLUL EDUCAȚIEI PLASTICE ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR CHEIE

competențele cheie dobândite în școală în cadrul diverselor discipline de studiu sau dobândite în afara școlii constituie achiziții pe baza cărora se formează competențele disciplinare. Astfel, învățarea disciplinelor de studiu depășește granițele academice tradiționale și deschide un orizont mai larg de cunoaștere, cu transferuri reale între spațiul clasei și viața de fiecare zi.

Exemplu:

Competența de sensibilizare și exprimare culturală sprijină învățarea la orice disciplină școlară, oferind instrumentele vizuale pentru a înțelege noile concepte și pentru a exprima idei în orice domeniu. Totodată, utilizarea competenței de sensibilizare și exprimare culturală ca instrument de studiu în cadrul abordării didactice la diverse discipline – altele decât cele artistice – oferă șansa dezvoltării și diversificării achiziției existente prin aplicarea în contexte noi, semnificative.

Programa Educație plastică, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252 / 13.02.2006, vizează formarea următoarelor competențe generale și specifice:

Competențe generale:

1. Utilizarea de materiale, de instrumente și de tehnici specifice artelor plastice
2. Exprimarea creativă, în limbaj plastic

Competențe specifice:

- 1.1. Generarea de elemente de limbaj plastic cu ajutorul unor instrumente specifice
- 1.2. Aplicarea unor tehnici adecvate, specifice artelor plastice, pentru obținerea unui rezultat intenționat
- 2.1. Utilizarea elementelor de limbaj plastic, pentru a construi un spațiu plastic și pentru a comunica un mesaj intenționat
- 2.2. Adaptarea însușirilor elementelor de limbaj plastic la mesajul intenționat, la instrumentele și la materialele folosite
- 2.3. Expresivizarea elementelor de limbaj plastic, prin utilizarea mijloacelor de expresie și a tehnicilor
- 2.4. Operarea cu reguli și cu principii, în procesul de elaborare a unei compoziții
- 2.5. Exersarea diferitelor tipuri de grafisme, în scopul dobândirii deprinderilor specifice caligrafiei

Accentul pe care cadrele didactice ar trebui să îl pună pe elementele de creativitate se

justifică prin specificul profilului și al specializărilor elevilor care studiază această disciplină.

Având în vedere că, la rândul lor, elevii de la specializarea învățător-educatoare din cadrul profilului pedagogic, filiera vocațională se vor afla în ipostaza de cadru didactic, se impune

antrenamentul creativ, care să le genereze disponibilitatea de a fi receptivi față de manifestările creative ale elevilor din învățământul primar și preșcolar, cât și de a le încuraja.

Domeniul artelor vizuale acoperă: pictură, desen, grafică, artă decorativă (tapiserie, scenografie, ceramică, vestimentație, design, arta bijuteriilor etc.), fotografie artistică, arta tiparului, sculptură, arhitectură, artă monumentală, artele spectacolului etc. Toate acestea sunt prezente în cotidian și omul contemporan se raportează la ele. Abordarea doar a artelor plastice limitează sfera preocupărilor și interesele elevilor. În secolul pe care îl traversăm, aceștia sunt expuși unei multitudini de informații și influențe, cele mai multe venind pe cale vizuală. Cu cât se realizează mai devreme explorarea în adâncime a unor concepte-cheie specifice limbajului vizual, cu atât sunt șanse mai mari ca elevii să facă alegeri pertinente și corecte.

În acest sens, conținuturile stabilite în programa școlară pentru Educație plastică, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profilul pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252 / 13.02.2006, pot fi coroborate și completate, după caz, cu abordări specifice diferitelor domenii de conținut vehiculate la nivelul programei de Arte vizuale și abilități practice aprobată prin ordin al ministrului Nr. 3418/19.03.2013.

Exemple de conținuturi ale învățării pe domeniile artelor vizuale:

Domenii de conținut	Conținuturi
Desen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnici de lucru simple: linie modulată, punctul, forme regulate și neregulate repetiție, stilizare realizate în creion grafit, creioane colorate, creioane tip B; 2. Desen liber și decorații simple cu ajutorul tehnicilor de lucru trasare și hașurare; 3. Caligrafie: tehnici de lucru ce pregătesc scrisul, decorații și semne simple (linia, punctul, forme regulate și neregulate); 4. Desenul în tuș și cerneală- tehnici grafice; 5. Programe de desen digital: Adobe Photoshop CC, Corel Painter, Autodesk Sketchbook, Krita, Paint Tool SAI, etc.
Pictură	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnici de lucru simple: pensulație, amprentare, ștampilare, tamponare, pulverizare, presare; 2. Obținere de forme spontane/ dirijate prin: fuzionare, curgere liberă, stropire forțată, scurgere aderentă, dirijarea jetului de aer, sfoară colorată, monotipie; 3. Tehnici mixte (de exemplu creioane colorate-acuarele); 4. Tehnici specifice de aplicare a culorilor (efectul de transparență/ opacitate în acuarelă, tempera); 5. Pictura pe suport textil cu coloranți cu termofixare, guasă sau acrilice, pictura pe sticlă, pânză, lemn, piatră;
Modelaj	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnici de modelare simple în plastilină și cocă: rulare, presare, aplatizare; 2. Modelare pe placă în plastilină și lut- elemente de bază; 3. Tehnici de modelare ample în plastilină, cocă și lut: modelare liberă, incizii, decorare, aplicare, adăugare, lipire; 4. Modelare liberă volumetrică în plastilină, cocă, lut - realizare de vase, animale, măști, covrigi; 5. Tehnici complexe de modelare: confecționare de material didactic cu armătură;
Textile și hârtie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnici de lucru cu hârtie: Tangram (realizarea de figuri umane și animale- forme plane obținute prin decupare și compunere); 2. Tehnici de lucru cu hârtie: Origami și Quilling (animale, păsări și obiecte - forme tridimensionale obținute prin îndoire, pliere și presare); 3. Tehnici de lucru cu fibre textile și naturale aplicate pe realizarea de obiecte cu sens pentru elevi: împletituri și tesături din sfoară, paie, piele, ață, flori; 4. Tehnici de lucru cu materiale textile: tăiere, croire, coasere; 5. Colaje din hârtie sau materiale textile: obținute prin rupere, tăiere, decupare, lipire, răsucire, mototolire;

	5. Confecționarea de material didactic necesar activităților de predare-învățare-evaluare utilizând diverse materiale și tehnici de lucru;
Foto-video	<ol style="list-style-type: none">1. Aparat de înregistrare a imaginii, stocarea și redarea creațiilor media2. Noțiuni tehnice de bază (tipuri de obiective foto, diafragma, timpul de expunere, sensibilitatea ISO, formate de imagine digitală, statică și dinamică etc.)3. Tehnici de realizare a unor fotografii și filmări video pe teme date (înregistrarea amintirilor foto și video, utilizatoarea unor generatoare de imagini prin inteligența artificială, exprimarea unor povești prin video, realizarea peisajelor, a portretelor etc.)4. Prelucrarea și stocarea înregistrărilor foto-video (noțiuni introductive de editare a imaginilor, realizare de colaje etc.)5. Valorificarea și publicarea imaginilor (considerații etice și legale ale postării imaginilor pe internet, siguranța personală în mediul online, considerații de drepturi de autor și de imagine personală);

5.RECOMANDĂRI PRIVIND PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ PENTRU ANUL ȘCOLAR 2023-2024

Instrumentele de proiectare didactică – planificarea calendaristică, proiectul unității de învățare – reprezintă documente proiective care realizează asocierea dintre elementele programei școlare și cadrul de implementare practică a acesteia, în condițiile resurselor de timp ale unui an școlar. Acestea nu trebuie să reprezinte o activitate formală, de elaborare a unor documente cu utilitate scăzută în practica școlară, ci trebuie gândite ca instrumente care să ducă la creșterea relevanței și eficienței activității de predare-învățare-evaluare.

Proiectarea demersului didactic se realizează prin raportare la programa școlară și presupune următoarele etape:

- lectura integrală și personalizată a programei școlare;
- elaborarea planificării calendaristice;
- proiectarea unităților de învățare.

Planificare calendaristică - model

Disciplina: Educație plastică

Clasa: a XI-a filieră vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător- educatoare

An școlar: 2023-2024

Prezenta planificare calendaristică este realizată pentru 36 săptămâni, în conformitate cu: - OME nr. 3.800 din 9 martie 2023 privind structura anului școlar 2023 - 2024; - Anexa 1 la OMECTS

nr. 5347/7.09.2011 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filiera vocațională, profilul pedagogic; - Programa de Educație plastică, clasa a XI-a – ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3252 / 13.02.2006.

Unitate de învățare	Competențe specifice	Conținuturi didactice	Nr. ore	Perioada	Modul
1. Limbajul plastic	1.1.	Puncte și linii	0,5/1	S2 (S2)	M1
	1.1.	Suprafețe colorate și valorate.	0,5/1	S3 (S3)	M1
	2.2.	Forme. Forma plastică, forma naturală.	0,5/1	S4 (S4)	M1
	2.1 2.2.	Pata de valoare (valori extreme, griurile valorice, griurile colorate).	0,5/1	S5 (S5)	M1
	2.1. 2.2.	Pata de culoare (spectrul culorilor pigmentare, culori pigment în stare pură, contraste cromatice – J. Itten)	0,5/1	S6 (S6)	M1
		Evaluare sumativă M1	0,5/1	S7 (S7)	M1

În conformitate cu anexa 1 la OMECTS nr. 5347/7.09.2011 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a – a XII-a, filiera vocațională, profilul pedagogic, specializarea învățător – educatoare, disciplina Metodica predării educației muzicale și a educației plastice se studiază în clasele a XI-a, ca parte a curriculumului diferențiat (CD).

Exemple de metode utilizate în lecțiile/activitățile plastice:

1. Metode de analiză de imagine utilizate în activitățile plastice:

a) **TEHNICA “LOOK TO LEARN”** (Tom March) presupune o analiză de imagine. În baza unei imagini se răspunde la 5 întrebări, formulându-se astfel o descriere personalizată a

cititorului. Fiecare individ poate emite judecăți de valoare diferite, în raport cu aceeași imagine.

Întrebările sunt:

1. Ce mesaj încearcă să transmită imaginea?- semnificația intenționată de autor;
2. Cum se constituie înțelesul imaginii?
3. Ce a inclus / exclus autorul?
4. Există elemente evidențiate? Cum? Înțelesul dominant (dat de ceea ce îți atrage atenția, de culori etc.)
5. Care este publicul cărui îi este adresată imaginea? Cum ne dăm seama?

b) TEHNICA SUPERPROPOZIȚII: 7 SOLUȚII - este o metodă de analiză de imagine prin care informațiile transmise vizual, sunt verbalizate de fiecare privitor în parte. Se formulează în raport cu imaginea o propoziție simplă care se completează pe parcurs, Pentru descrierea completă a imaginii se formulează 7 superpropoziții respectând următoarea schemă: se adaugă cuvinte la început; se adaugă cuvinte la final; se adaugă detalii; se adaugă cuvinte noi; se adaugă comparații; se înlocuiesc cuvinte; se folosesc aliterații;

2. Metode interactive de stimulare a creativității utilizate în activitățile plastice:

a) **"METODA TURUL GALERIEI** este o metodă interactivă de învățare bazată pe colaborarea între elevi. Aceștia sunt puși în ipostaza de a găsi soluții de rezolvare a unor probleme, în baza unor criterii de evaluare. Această metodă presupune evaluarea interactivă și profund formativă a produselor realizate de grupuri de elevi sau individual. Produse realizate sunt expuse, în timp ce criticii observă, analizează și evaluează, emițând judecăți de valoare în raport cu acestea. Este o metodă des utilizată în cadrul disciplinelor plastice" (Crețu, D, 2004, p.163).

b) **„TEHNICA 6/3/5 SAU METODA BRAINWRITING** –este asemănătoare brainstorming-ului, doar că aici ideile se scriu pe foi de hartie care circulă. Este o formă de îmbinare a activității individuale cu cea de colectiv. Se numește 6/3/5 pentru că există: -6 membrii în fiecare grup de lucru, care notează pe o foaie de hârtie împărțită în trei coloane; 3 soluții fiecare, la o problemă dată, timp de 5 minute. Foile migrează de la stânga la dreapta, până ajung la posesorul inițial. Cel care a primit foaia colegului din stânga, citește soluțiile deja notate și încearcă să le modifice în sens creativ. În final are loc analiza soluțiilor și reținerea celor mai bune (Ionescu, 2000)".

3. Metode bazate pe tehnica întrebărilor utilizate în activitățile plastice:

a) **TEHNICA ÎNTREBĂRILOR CREATIVE** – se ia în atenție un obiect și se formulează o listă de întrebări privind obiectul studiat. Se analizează întrebările și se transformă unele dintre ele în întrebări care provoacă imaginația. Se utilizează în acest reperi: cum ar arăta dacă...?; în ce fel ar fi diferit dacă...?, presupunând că ...? ce s-ar schimba dacă ...? Se alege o întrebare la

care copiii răspund pe rând în raport cu o situație evocată. În final se constată care sunt nouățile aduse prin intermediul întrebărilor formulate.

b) **TEHNICA ÎNTREBĂRILOR SENZORIALE:** Ce se aude? Cum miroase? Ce se vede? Ce gust are? Ce textură are?

c) **TEHNICA ÎNTREBĂRILOR COMPARATIVE/ METAFORĂ:** în ce fel se compara X cu Y?, în ce fel este X ...Y?

d) **TEHNICA SCAMPER** (Bob Eberle): formulează întrebările după următoarea structură: substituie, combină, adaptează, mărește, pune altfel la lucru, elimină, rearanjează;

e) **ÎNTREBĂRI DE GHIDARE A OBSERVĂRII UNEI IMAGINI/ PICTURI/ SERII DE IMAGINI** (după Craig Roland, Looking at Art Seeing Questions)

- **Descrierea imaginii:** Ce vezi aici? Ce se află în această imagine? , Ce cuvinte ai folosi ca să descrii această imagine?, Cum ai descrie liniile din imagine/ formele/ culorile/ oamenii/ peisajul?, Cum ai descrie imaginea unei persoane care nu o poate vedea?

- **Relaționarea cu imaginea:** De ce anume îți aduce aminte această imagine?, Ce lucruri recunoști din imagine? Ce e nou pentru tine? , În ce mod diferă această imagine de ceea ce vedem în realitate?, Ce îți atrage atenția cel mai mult din această imagine?

- **Analiza imaginii:** Care crezi că e cea mai importantă parte/ obiect/ idee din această imagine?, Ce îți spun culorile din această imagine?, Ce ai putea spune despre oamenii din imagine? Cum crezi că trăiesc?, Ce crezi că îți spun acum?, Ce te face să spui asta?

- **Interpretarea imaginii:** Ce titlu i-ai da acestei imagini? De ce ai ales acest titlu? Ce alt titlu i s-ar potrivi?, Ce crezi că se întâmplă în această imagine? Despre ce crezi că e vorba aici? Cum ai ajuns la această idee?, Dacă ai fi în interiorul imaginii, cum te-ai simți? Ce ai auzi?, De ce crezi că pictorul/ fotograful a ales să picteze/ fotografieze această imagine?

- **Evaluarea imaginii:** Ce îți place? Ce nu?, De ce crezi că această imagine ar trebui văzută de mai multă lume?, Ce notă i-ai da autorului?, Ce crezi că ar trebui să îți minte din această imagine?

f) **METODA EXPLOZIA STELARĂ** presupune interogări și răspunsuri de forma: cine?, ce?, de ce?, cum?, când?, unde?.

g) **METODA CUBULUI** presupune 6 operații specifice gândirii critic- creative, concretizate în întrebări: “descrie (Cum arată?), compară (Cu ce seamănă și de ce diferă?), asociază (La ce te face să te gândești?), aplică (Cum poate fi folosit?), analizează (Din ce e făcut?), argumentează (Ești pro sau contra? De ce?)” (Crețu D., Nicu A., 2004, p.165)

h) **METODA RAI** – Răspunde – Aruncă – Întreabă – copiii sunt așezați în cerc. Copilul care are mingea formulează o întrebare pe tema în discuție, aruncă mingea unui coleg, care trebuie să

răspundă și să formuleze o altă întrebare, după care să arunce mingea spre un coleg. Scenariul se repetă. Exemple de fișe de evaluare a produselor plastice realizate de elevi:

FIȘĂ DE EVALUARE A PRODUSELOR ACTIVITĂȚII

Criterii plastice de evaluare compozițională	Produse evaluate		
	Slab	Mediu	Foarte bun
Impact vizual			
Claritatea reprezentărilor			
Prezentare îngrijită			
Redare logică			
Expresivitate gestuală			
Expresivitate cromatică			
Respectarea proporțiilor			
Redare spațială			
Paginare			
Originalitate -inedit, surprinzător			

6. SUGESTII METODOLOGICE

Pentru cadrele didactice, se recomandă utilizarea unei varietăți de mijloace didactice care să ilustreze aspectele teoretice (lucrări ale elevilor din anii precedenți), precum și reproduceri ale operelor de artă.

Noțiunile și conceptele specifice domeniului nu vor fi utilizate în demersul didactic propriu-zis fără a fi accesibilizate. Reprodusele de artă vor fi selectate pentru ilustrarea problematicii abordate în conținuturile învățării, după criteriul reprezentativității în raport cu acea problematică și după cel al accesibilității, în raport cu vârsta și cu experiențele de învățare ale elevilor.

Pentru a cultiva interesul și preocupările creative ale elevilor, vor fi valorificate stiluri și strategii didactice care să le încurajeze. De asemenea, în procesul de evaluare, vor fi avute în vedere deopotrivă aspectele relative la corectitudine și rigoare și aspectele mai puțin convenționale, dar cu un mare potențial expresiv.

Studiul disciplinei Educației plastice, clasa a XI-a, filiera vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător-educatoare, urmărește dezvoltarea progresivă a competențelor specifice, prin valorificarea experiențelor de învățare ale elevilor și prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale și acționale ale formării personalității acestora.

**Inspector școlar,
Stan Mihail Iulian**

